

מסורת הש"ס

(א) [צ"ל ז'ל] (ב) [שנעוטה
מז' (א, [ספד] ד) ש"ך לרף ל"ג
ע"ב]

מוסף רש"י

לישעם. שאין כל החטפין
נאמנים לומר שני גולת,
דל"כ אין לך גולת משלם
ואפילו יש עדים (שנעוטה
(ב). ליכא תרי סהדי.
הטפה וליכא למימר מינו
(ט). ליפטריה. ולהחזיר
שהרי אין כאן שני עדים
ומינו דל"כ צ"ל אמר לא
הטפתי כי אמר נמי דדי
חטפתי נאמן (טו). איכא
חד סהדא. וחטפתי מינו
ואי הוה אמר לא חטפתי
היה לר"ך ליבעט להכחיש
את העד (טז). לישעבט.
שבוטה שהעד מחייבו (טז).
הוה ליה בגולת. והמחייב
שבוטה על פי עד אחד
לר"ך ליבעט על מה שהעד
מעיד להכחיש את העד זה
אינו יכול ליבעט על כך
שהרי מודה הוא לדברי העד
שטפה וזהו שא"ל צנחא אלל
שבוטה על בגולת צנחא
שבוטה שאינו יכול ליבעט
עליון, אף על כשבוטה זה אינו
יכול ליבעט שהרי מודה נמי
(טז). הוה מחייב שבוטה.
על כחיה אם צל להחזיק בה
היה עליו ליבעט שלא חטף,
שאין החטוף נאמן לומר שני
חטפתי, וזו היא שבוטה
שהעד מחייבו ליבעט על מה
שהעד מעיד ואינו יכול ליבעט
שהרי מודה לדבריו (טז).

מוסף תוספות

א. למאי דקא מסהדי
סהדי, [א] אפטר
לאשבעי ולמיפטריה,
[ד] ה"ל כאלו גול באפי
תרי דלמא מהני לי
שבוטתה למיפטריה וכו'
ולא משום דהוה ליה גולן
ולא מסרינן ליה מוטתא,
קאמר הוה ליה בגולת.
כ"כ. ג. ולא מצי
למימר ליה הא"ך, שטרך
ברדי מאי בעי. מוס' שנוטה
לג: ג. דכי תביי כי הוה
זה אמלוח נמי הוה דבתיב
רבעין הוראה בהוה
שבוטה דכפריה, ודכי נמי
בעין הוראה בהדי שבוטה
דנאנסו. מוס' ב"ק ק.
ד. דכלא בחישי לא היה
חושש להכחיש את העד
ואיכא מינו לא ליבעט
דבר שזהו מבחישי זה
דאי קשה לו. מוס' שנוטה
לג: ד"ה הוה. ה. דשבוטה
עד אחד תשלומין ניתנה,
דכי איכא תרי לא מיפטר
מדי תשלומין בשבוטה
אלא שלומי משלם, וכי
ליכא אלא חד ספריה
רחמנא מתשלומי ממון
ובלכדי שישבע, והלכך או
ישלם ממון או שבוטה,
ועד דמשבע שבוטה דעד
אחד, לא מיפטר מניה.
רש"י.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

הכי לדידינו דייני להאי דינא. שאילו היו שנים מעידים אותו שחטף
היינו מחייבין אותו לשלם שאין אדם נאמן לחטוף דבר מיד חצירו
ולומר שלי אני חוטף אלא"כ יש לו עדים שהעמד ממנו על חזקתו
וזה המוחזק בו אין אדם יכול להוציאו ממנו בלא ראיה והחוטף
ממנו גולן גמור ואי נמי לא היה כאן
עד אחד שחטף כי אמר נמי חטפי
ודידי חטפי מהימן מינו דאי הוה
צעי הוה אמר לא חטפי שהרי אנו
רואים אותו מוחזק בזממון אי נמי
כי איכא חד (ב) שחטף אילו היה זה
מכחישו לומר לא חטפתי היה נשבע
שלא חטף להכחיש העד דעד אחד
קס הוא לשבוטה וכו' דריס הללו
היה הדין פשוט אבל הכא דליכא עד
אחד שחטף וזה אינו מכחישו אלא
מודה שדאי חטף ודידיה חטף היכי
לידינו דייני להאי דינא: לישלם.
דהא מודי שחטף ולא כל הימנו של
חוטף לומר שלי חטפתי דהעמד

ממון על חזקתו: ליכא פרי סהדי. דחטף ובמינו דאי צעי למימר לא
חטפתי מהימן נמי למימר ידי חטפי: ליפטריה. (א) משום האי
מינו איכא חד סהדא ואי אמר לא חטפי הוה צעי אישטבועי
להכחיש את העד: ליבעט. את השבוטה שהעד מחייבו אינו יכול
דהא מודי דחטף והעד מחייבו ליבעט שלא חטף להכחיש את העד
דכי משמע קרא (דברים ט) לא יקום עד אחד בזה"ל לכל עון ולכל
חטאת וגו' לשלם ממון שהוא כופר והעד מחייבו לא יקום אבל קס
הוא לשבוטה להכחיש את העד שלא חטף בזממון זה וגבי כך
שבוטה פסול (ו) בגולן אלל כל שבוטה דהא לית ליה למימר ליבעט
דדידיה חטף שאין זו שבוטה המוטלת עליו ולמפטריה בלא כלום
אי אפשר שהרי הורע כמו של מינו: א"ל רבי אבא הוה. ליה האי
חוטף כו'. וה"ל איכא למימר כי האי גוונא כי הוה תרי סהדי דלכלה
שני חזקה מוקמינן לה כי צידא דלוקח ליכא סהדי דלכלה שני חזקה
מפקינן לה מניה ומתדרינן למרה איכא חד סהדא דלכלה שלם
שנים ליבעט דעד אחד לשבוטה קס אפי' לא הוה קרקע לא
משבעין ליה על מאי דאסהדי סהדא דלא כפר ליה אלא מודי ליה
הס. דבר' אבא הוה חד סהדא לאורועי לחוטף קאמי דהא מסהדי
ציה שחטף והורע כמו של מינו דחוטף ומחייבו שבוטה וממוך שלא
יכול ליבעט משלם דאילו אתא חד סהדא שמעיד כמותו שראויה שחטף
מפקינן לה מניה דחוטף הוא ומועיל לו שבוטה אפי' אם יוכל ליבעט:
הס. דין קרקע והוה סהדא לסיועי (ב) ציה קאמי שמועד
שהחזיק בה שלם שנים וזהו דאי איכא חד סהדא אחרינא עם זה
מוקמינן ליה צידא דמחזיק והיאך תאמר שעל יד עד זה יתחייב
שבוטה וממוך שאינו יכול ליבעט משלם והרי לא צל להורע כמו ומ"מ
זה יפסיד הקרקע שהרי אין לו עדי חזקה: אלא אי דמיא (ג) לנסכא
דרבי אבא נחד סהדא ולתרתין שנין ולפירי. כגון ראובן דתבעיה
לשמעון וא"ל גולתה לארעאי ואכלת פירותיה שנתים וא"ל שמעון
וצנחא ניהלי וית (ד) לשמעון עדי חזקה דדינא הוה לאהדורי ארעא
למרה מכין דלית ליה עדי חזקה ולפירי משמע דצניניה דכחלתין
דקי"ל הפה שאסר הוא שהתיר ואע"ג דמהדר לה לארעא פירי לא
מהדר דהא ליכא סהדי דאכלי הפירות ומינו דיכול למימר לא אכלי כלל
יכול למימר נמי אכלי צניניה וית ליה עלה אלא שבוטה אלל אי איכא
סהדי דלכל פירי תרתין שנין מחייבין ליה להדורי אפי' פירי כרז נחמן
דאמר [ג:] הדרא ארעא והדרי פירי ואייתי ראובן חד סהדא דלכל פירי
תרתין שנין וכגון שמועד שלא אכל כי אס' צ' שנים דלאו לסיועי לשמעון
קאמי אמר שמעון אין אכלי ודידי אכלי שקניתי הקרקע והפירות אפס
לא נזהרתי בשטרין הא הוה דאיכא לדמוי' לדרבי אבא דלמרינן היכי
לידינו דייני להאי דינא נחייביה להדורי פירי ליכא תרי סהדי
דלכלניהו ואי משום דאורי הא טעין ואמר ידי אכלי וכה"ג ליכא
הודאה לחיוביה נפטריה צניניה הוה איכא חד סהדא דאמר דלכלניהו
לפירי תרתין שנין ואינו יכול לכפור בצברי העד ליבעט נחייביה
שבוטה צעד אחד דאי הוה תרווייהו מחייבי ליה ממנוא וכ"מ שנים
מחייבין אותו ממון אחד מחייב אותו שבוטה (א) אמר' עד אחד לשבוטה
אמי היכא דקא כפר צנחא דמאסד (ב) סהדא חד הוה דמשמע דלא
היו דברים מעולם אבל הכא הא קא חטף דלכל אלל טוען ידי
אכלי

פרק שלישי בבא בתרא

ציי דלא דמי לדרבי אבא דהכא חד סהדא לסיועי קאמי בין לקרקע
בין לפירות שהרי הוה מעיד שגם הקרקע שלו והא דלמרינן
במסקנא אלא אי דמיא (א) לדרבי אבא נחד סהדא לתרתין שנין ולפירי
לא הוה לר"ך למינקט ולפירי כיון דעד השתא נמי לא איירי אלא בפירי
אלא אגב תרתין שנין נקט נמי נחד
סהדא ולפירי:

הוי מחייב שבוטה ואינו יבול
לישבע. שהרי מודה (א) וא"ל
וליהמניה צבוטה צנחא דלמר דדי
חטפי (ב) צמינו דאי צעי אמר לא חטפי
וכי תימא דהא לא חשיב מינו דהא
אס אמר לא חטפי היה חייב שבוטה
דלמרינא לא היה דהא אמר בהמוכר
את הבית (למקן דף ע. וס) המפקיד
אלל חצירו בשטר נאמן לומר
החזרתיו לך שבוטה מינו דאי צעי
אמר נאנסו דהוי נאמן שבוטה אע"ג
דנאנסו איכא שבוטה דלמרינא
ומינהו לפי ר"ת דפירש שבוטה דנאנסו

דהתם היא מדברין דלא מחייב שבוטה דלמרינא אפילו צנחא אלל
היכא דליכא הודאה במקנא (א) אמי שפיר וליכא למימר נמי דהאי לא
חשיב מינו דלא הוה חזק למימר לא חטפי להכחיש את העד או משום
סירא שלא יפסוליהו לעדות העד ובעל הנסכא דלמר צפרק זה צורר
(סנהדרין דף קה). דבעל דבר מהימן למימר [לדידא חזקין דרבינא]
דהא משמע דאי לאו דעד מחייבו שבוטה היה פטור והיינו על כרחך
צמינו דאי לאו מינו לאו כל כמיניה למימר ידי חטפי דהא כי איכא
תרי סהדי משלם ואינו נאמן לומר ידי חטפי ואומר ר"י דודאי אס
לא היה העד מחייבו שבוטה היה נאמן צמינו דאי צעי אמר לא
חטפי שיכול להעיד פניו להכחיש את העד בלא שבוטה אבל השתא
דמחייבו שבוטה לא מהימן שבוטה ע"י מינו (א) שהיה יכול להעיד

פניו וליבעט דבר שהעד מכחיש (א) אלל קשה אי ליכא מינו מאי טעמא
דבר ושמואל דפליגי בפרק כל הנשבעין (שנוטה דף מז. וס) ארבי אבא
ופטרי נסכא דלית לה סמך שאינו יכול ליבעט משלם והשתא אמאי
פטרי והא פשיטא דאינו נאמן לומר ידי חטפי בלא מינו דכפריש' לעיל
לכך נראה כמו שפי' ריב"ס דודאי הוה מינו ולהכי פטרי רב ושמואל
דנאמן שבוטה צמינו דאי צעי אמר לא חטפי ור' אבא כפר אע"ג דלית
ליה מנו מייד דיון דליכא אחד המחייבו שבוטה מן המורה כן הוה הדין
שיבעט להכחיש את העד או ישלם ואין מועיל לו מינו ליפטרי (א) וא"ת ור'
אבא היכי מפיק כל צפ' כל הנשבעין (ס) מדכתיב שבוטה ה' תהיה בין
שניהם ולא עדי הירושין דאמר ליה מנה לאבא ציד ארבי ואמר חמין
ידענא דמושין לא ידענא דרין התם מדליתרין קרא למיפטרי יורשין
ש"מ צנחא כה"ג מחייב אלמא מחייב שבוטה ואינו יכול ליבעט
משלם והכי דייק מינה אנסכא התם ודאי משלם דליכא מינו אלל
הכא דליכא מינו מנא לן דמשלם ונראה לר"י דרבי אבא לא הוה
טעמיה מקרא אלל מסבא צעלמא דמפרש והא דקאמר התם כוותיה
דר' אבא מסתברא מדתני ר' אמי שבוטה ה' תהיה בין שניהם ולא
בין הירושין קרא למיפטרי יורשין אתא ולא לחייב האב והא דקאמר
התם רב ושמואל ה' שבוטה ה' וגו' מאי דרבי ציה לר"ק כיון דבא
כזה"ג פטרי אתא ליפטרי קרא למיפטרי יורשין וז"ל דאמר'
בהכותב (כתובות דף פה. וס) גבי אצימי צריה דר' אבא דהוה מסקי
ציה וזו צי חוואי כו' מתוך דיכילי למימר להד"ס יכילי למימר
סטרואי איירי צמר דתקון רבנן שבוטה היסא דלא הוה השליט
עד דנוגע בעדות הוא כיון דחייב שבוטה היסא דאי קודם דתקינו
רבנן שבוטה היסא הוה השליט עד גמור דנאמן לומר למלוה פרעתי
מינו דאי צעי אמר אהדרינניהו ללוה דלמר צריה הא"ס מקדש (קדושין
דף מג.) וכו' דליכא עד היכי מהימניה צמינו דלהד"ס דהוה ליה
מחייב שבוטה וממוך שאין יכול ליבעט משלם דלמרינן הכא:
(א) ה"ל יתיב רבי אבא קמיה. משמע דר' אבא היה תלמידו
של ר' אמי וקשה דלמר צפ' כל הנשבעין (שנוטה דף מז. וס) א"ר אמי
רבותינו שצא"י אמרו חזרה שבוטה למחויב לה ואמר התם דרבותינו
צבא"י היינו ר' אבא ואור"י דאשכחן צפ' חבית (שם דף קמו.) דקרי
רב לרב כהנא ולרב אסי רבותינו אף על גב שהיו תלמידיו אבל קשה
לר"י דצאלו מציאות (ב"מ דף כד.) אמר דר' אבא אשכח פריגות שחוטות
אתא לקמיה דר' אבא א"ל זיל שקול לגפסך ואפי' ספרים דגרסינן התם
ר' אמי אתא לקמיה דר' אסי ניהא טפי אף על גב דרבי אמי היה
גדול מר' אסי דכ"מ מוזכר ר' אמי קודם ר' אסי ובהנחזקין (גיטין

דף נד.) אמר (א) ההוא דאתא לקמיה דר' אמי כו' אמר לפניו רבי אסי רבי אתא אומר כן הכי א"ר יוחנן כו' ומ"מ חצירו היה ולפי שהיה גדול ממנו
קורוהו רבי ולפי שחצירו היה צא ר' אמי לפניו ליטול עצה ממנו וא"ל זיל שקול לגפסך: ובר' המחייב שבוטה ואינו יבול לישבע משא"כ.
צפ' כל הנשבעין (שנוטה דף מז. וס) תנן חשודים שניהם על השבוטה חזרה שבוטה למקומה דברי ר"מ ורבי יוסי אומר יחלוקו ומפרש התם
רבותינו שצא"י (א) רבי אבא למקומה למחויב לה ומיימי התם מהך דשמעתין דרבותינו היינו רבי אבא והשתא רב נחמן דפסק התם כרבי
יוסי (א) ועובדא עבד כרבי יוסי יחלוקו לית ליה לר' אבא וקשה לר"י דלמרינן צפרק השואל (ב"מ דף קז. וס) צגמ' דהשואל את הפירה לימא
מיהוי מיובמה דרב נחמן דלמר מנה לי ציך והלא אומר איני יודע פטור ומשני מתני' בשם עסק שבוטה צניניה דכרצא דלמר רצא מנה

עין משפט
גר מצוה

בז א מיי פ"ד מהל' טוען
הל' ח ופ"ד מהל' גולת
הל' יד סמ עשין לא טוען
ח"מ סי' פה שפיר יו וסי'
שם שפיר ד וספ"ק ד'
בז ב ג מיי פט"ו מה'
טוען הל' ה סמ עשין
זה טוען ח"מ סי' קמה
ספ"ק ד ונדב אלסן שנוטה
פ"ו דף שסז:)

הנהרות הב"ח

(א) גב' ורבי אמי:
(ב) שביב' ד"ה היכי וכו'
מד עד שחטף: (ג) ד"ה
(ד) ליפטריה מלשום משום הא'
(ה) מינו: ד"ה ליבעט וכו'
פסול הוה בגולן אלל כל
שטפות דהא ליכא למימר
ליבעט: (ו) ד"ה הכא וכו'
לסייע ליה קאמי: (ז) ד"ה
אלל אי דמתיב נסכא וכו':
(ח) בא"ד וית לי לשמעון
(ט) בא"ד צנחא
(י) דמפקיד חד סהדא התם
הוא דמשמע: (יא) ד"ה
אלל אי דמתיב נסכא וכו':
(יב) ד"ה וית לי לשמעון
(יג) ד"ה וכו' וכו'
(יד) ד"ה וכו' וכו'
(טו) ד"ה וכו' וכו'
(טז) ד"ה וכו' וכו'
(יז) ד"ה וכו' וכו'
(יח) ד"ה וכו' וכו'
(יט) ד"ה וכו' וכו'
(כ) ד"ה וכו' וכו'

רבינו גרשום

ליכא תרי סהדי. דמסהדי
דחטפה מניה: לישעבט.
דדידיה אלא הוה אלא
אלא עד א'. לא מצי
למישעבט. הוה מודי
החטפה וה"ל בגולן: הוה
ימיב ויחזקין חמין נמי
ע"פ מחייב שבוטה ע"פ
עד אחד ואינו יכול ליבעט
משלם. וכי היכי דהכא
לא הוה אלא חד סהדא
ואוקמה בדיא תרובע ה"נ
הוה ארעא דלית בה אלא
חד סהדא נוקמה בדיה
תרובע א"ל (ר' אמי) [אביין]
מי דמי התם חד סהדא
דאיתיה תרובע לאורעי להאי
חוטף ולהחזיר קאמי דלא
נאמן אלא בשבוטה ואי
הוה סהדא אחרינא בהדיא
מפקינן ליה מניה לגמרי
וחכא חד סהדא דאיתיה
תנבע לסיועיה אתי דמסהדי
כחותיה דאכלה שני חזקה:
אלא אביית לדמינהו לר'
אבא לחז סהדא ולתרתין
שנין ולפירי. כגון דאמר
ליה מאי בעית בהאי ארעא
אמר ליה מיך זבינתה
ואכלתיה שני חזקה ואול
ראיתיה חד סהדא ואמר
דאכלתיה שנין ולא יותר
דחשאת האי סהדא מרע
לחזקתי אב דאמר אכלה
תלת שנין אבל לא זבנה
מניה אלא לפירות יד בה
כדון אריס למחצה ולשליש
ולרביע דמחזיש ומרע
ליביריה והיינו דרמאי דחד
סהדא דנסכא דמרע לתנבע
ומשה"נ נמי האי סהדא
דמחזיש ליה משו ליה
בגולן ומתוך שאינו יכול
ליבעט שאין נשבעין על
הקרקעו מחייב הקרקע: